

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

Warszawa, 21 lutego 2024 r.

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 19 grudnia 2023 r.

W dniu 19 grudnia 2023 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Zespół”), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. (ze zm.).

I. Wprowadzenie Przewodniczącej Zespołu

Posiedzenie otworzyła Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka („ETPC”, „Trybunał”), która przewodniczyła spotkaniu („Pełnomocnik MSZ”).

Pełnomocnik MSZ poinformowała zebranych o zmianie na tym stanowisku, która nastąpiła z dniem 14 grudnia 2023 r.

Przypomniała, że posiedzenie grudniowe ma szczególny charakter i odbywa się w szerszym gronie niż zazwyczaj. Zaproszenie zostało wystosowane do przedstawicieli parlamentu, organizacji pozarządowych i zawodów prawniczych. Podziękowała przedstawicielom instytucji, którzy przyjęli zaproszenie.

Następnie przedstawiła proponowaną agendę spotkania oraz zachęciła wszystkich zebranych do zadawania pytań oraz zgłaszania uwag i sugestii w odniesieniu do spraw związanych z ETPC i wykonywaniem wyroków przed Komitetem Ministrów Rady Europy („KMRE”).

II. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika MSZ w przedmiocie wykonywania wyroków ETPC, w tym przedstawienie dostępnych danych statystycznych za 2023 r.

Dane statystyczne

Pełnomocnik MSZ przedstawiła wstępne dane statystyczne za 2023 r. (według stanu na 15 grudnia 2023 r.). Pełne dane statystyczne będą możliwe do podania dopiero po opublikowaniu przez Trybunał raportu rocznego za 2023 r.

W 2023 r. nadal można było odnotować wzrastającą liczbę skarg komunikowanych stronie polskiej. Do 15 grudnia 2023 r. wpłynęło 419 nowych skarg (po 2015 r. była to największa liczba zakomunikowanych skarg). Liczba orzeczeń wydanych w tym okresie przez Trybunał utrzymała się na podobnym poziomie jak w 2022 r. i wyniosła 109 (33 wyroki i 76 decyzji). W 2023 r. Trybunał wydał 31 wyroków stwierdzających co najmniej 1 naruszenie Konwencji, które dotyczyły 69 skarg. Dodatkowo 2 wyroki miały charakter rewizyjny związany ze śmiercią skarżących. W 2023 r. Trybunał wydał też 76 decyzji, z tego 41 decyzji dotyczyło

zatwierdzenia ugód lub deklaracji jednostronnych, a 22 decyzje - niedopuszczalności w sprawie 975 skarg. Tak duża liczba wynika z faktu, że jedną decyzją w sprawie *M.B. i Inni p. Polsce* Trybunał stwierdził niedopuszczalność 927 skarg dotyczących nowych przepisów ws. przerywania ciąży. Jest to jedno z rekordowych orzeczeń ETPC pod względem liczby rozstrzygniętych spraw. Ponadto Trybunał wydał 12 decyzji o skreśleniu skarg z listy z przyczyn formalnych (z reguły z uwagi na niepodtrzymywanie skargi przez skarżących po przedstawieniu obserwacji rządu). Podsumowując, w 2023 r. Trybunał wydał 72 orzeczenia niekorzystne dotyczące 234 skarg oraz 34 orzeczenia korzystne w sprawie 987 skarg. W 2023 r. strona polska wygrała postępowania w sprawie 58 zakomunikowanych skarg, ale nie w drodze wyroków, a na podstawie 31 decyzji. Dodatkowo 3 decyzje o niedopuszczalności zostały wydane bez komunikowania spraw rządowi. W omawianym okresie istotnie zmalała liczba środków tymczasowych (*interim measure*) zastosowanych przez Trybunał. ETPC rozważał taką możliwość w 12 sprawach, a wydał takie decyzje w 7. Dla porównania w 2021 r. było takich spraw 50, a w 2022 r. – 62.

W 2023 r. KMRE zamknął nadzór nad wykonywaniem 50 orzeczeń, w tym 23 wyroków i 27 decyzji zatwierdzających ugody. Dla porównania w 2022 r. było to 26 orzeczeń (4 wyroki i 22 decyzje), w 2021 r. było to - 35 orzeczeń (10 wyroków i 25 decyzji zatwierdzających ugody).

Na dzień 15 grudnia 2023 r. liczba orzeczeń Trybunału przeciwko Polsce znajdujących się w procedurze wykonywania KMRE wynosiła 127 orzeczeń (w tym 16 decyzji zatwierdzających ugody i 111 wyroków). Dla porównania w 2022 r. było to 125 orzeczeń (w tym 106 wyroków i 19 decyzji), w 2021 r. było to 97 orzeczeń wymagających wykonania (w tym 78 wyroków i 19 decyzji zatwierdzających ugody).

Do 15 grudnia 2023 r. do KMRE wpłynęło łącznie 17 komunikacji na podstawie Reguły 9 ust. 2 Regulaminu KMRE. Najliczniejsze były komunikacje dotyczące tzw. spraw praworządnościowych. Odnotowano również 3 komunikacje na podstawie reguły 9.1 złożone przez pełnomocników skarżących w sprawach indywidualnych.

Sprawy zakomunikowane w IV kwartale 2023 r.

Pełnomocnik MSZ poinformowała, że w IV kwartale 2023 r. ETPC zakomunikował rządowi RP 80 nowych spraw, w tym kolejne 2 sprawy dotyczące reformy wymiaru sprawiedliwości, dotyczące zarzutu naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji (w tym sprawę *Wałęsa nr 2*, w której podniesiono dodatkowo zarzut naruszenia art. 10 z podobnych powodów co w sprawie *Juszczyszyn p. Polsce*). Sprawy te nadal były komunikowane z nadaniem im priorytetu.

Orzeczenia wydane w IV kwartale 2023 r.

Wśród orzeczeń (nierepetytywnych) wydanych przez Trybunał w IV kwartale 2023 r. Pełnomocnik MSZ zwróciła uwagę na wyrok pilotażowy w sprawie *Wałęsa p. Polsce, Pajak i inni p. Polsce* (sprawy praworządnościowe), *Przybyszewska i inni p. Polsce* (sprawy z obszaru LGBTI) oraz *M.L. p. Polsce* (sprawa dotycząca procedur przerywania ciąży).

III. Informacja na temat ostatniego posiedzenia Komitetu Ministrów Rady Europy poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC (5-7.12.2023 r.) oraz o planowanych na 2024 r. pracach KMRE w tym zakresie

W agendzie posiedzenia KMRE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC, które odbyło się w dniach 5-7 grudnia 2023 r., znalazły się następujące polskie sprawy: *Xero Flor sp. z o.o. w Polsce p. Polsce*, *grupa Reczkowicz p. Polsce* (*Dolińska-Ficek i Ozimek, Advance*

Pharma oraz Broda i Bojara oraz Grzęda) oraz *Juszczyszyn p. Polsce* i *Żurek p. Polsce*. W sprawach tych zostały przyjęte decyzje i rezolucja tymczasowa (w grupie spraw *Reczkowicz oraz Broda i Bojara*). Dokumenty te są publiczne i dostępne na stronach Komitetu i w HUDOC-EXEC.

W odniesieniu do prac KMRE na 2024 r. to w agendzie przewidziane są sprawy *M.K. i inni p. Polsce*, *P. i S. Tysiąc, R.R. p. Polsce* (marzec 2024 r.), grupa spraw *Al Nashiri p. Polsce* oraz *Kuchta i Mętel p. Polsce* (czerwiec 2024 r.), grupa spraw *Beller p. Polsce* (grudzień 2024 r.). Z kolei sprawy praworządnościowe będą omawiane na jednym z posiedzeń w 2024 r.

Pełnomocnik MSZ poinformowała zebranych, że w dniu inauguracji nowego rządu Minister Spraw Zagranicznych wysłał do członków KMRE pismo informujące, że kwestia praworządności będzie priorytetem MSZ we współpracy z MS. Szczególny priorytet zostanie przyznany wykonaniu wyroku pilotażowego w sprawie *Wałęsa p. Polsce*. Ponadto poinformował KMRE, że nie będzie korzystał z prawa wnioskowania o skierowanie sprawy do Wielkiej Izby Trybunału.

IV. Wymiana poglądów z uczestnikami posiedzenia na temat postulowanych działań na rzecz usprawnienia procesu wykonywania wyroków ETPC

- utworzenie podkomisji sejmowej i senackiej ds. wykonywania wyroków

Zastępca Pełnomocnika MSZ poinformowała, że MSZ rozważa możliwość wystąpienia do przewodniczących Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP oraz Komisji Praw Człowieka i Praworządności Senatu RP z wnioskiem o utworzenie stałych podkomisji ds. wykonywania wyroków. Taka podkomisja istniała w przeszłości w Sejmie RP, gdzie została powołana w dniu 5 lutego 2014 r., kiedy to wspólną decyzją Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP zdecydowano o powołaniu stałej Podkomisji ds. wykonywania wyroków ETPC. W styczniu 2016 r. pismo w tej sprawie kierował do Marszałka Sejmu RP ówczesny Minister Spraw Zagranicznych. Podkomisja została wówczas powołana ponownie. W Sejmie RP poprzedniej kadencji nie została jednak wznowiona jej działalność. W Senacie RP takiej podkomisji dotychczas nie powoływano. Rozwijanie zaangażowania instytucjonalnego parlamentów krajowych w sprawy dotyczące Konwencji jest zalecane państwom, zgodnie z zasadą subsydiarności, w dokumentach Rady Europy mających na celu reformę systemu konwencyjnego i zmniejszenie liczby skarg do Trybunału. W szczególności zalecenia w tym zakresie formułuje Zgromadzenie Parlamentarne RE. Celem takich gremiów ma być w szczególności nadzorowanie stanu wykonywania wyroków Trybunału przez państwo, w tym zwłaszcza rząd, ale dzięki własnym inicjatywom legislacyjnym mogą się one także przyczyniać do wykonywania poszczególnych orzeczeń.

W tej sprawie głos zabrał przedstawiciel Senatu RP zapewnił, że kwestia wykonywania wyroków ETPC będzie traktowana przez Komisję priorytetowo. Wkrótce planowane jest omówienie przez Komisję Praw Człowieka i Praworządności Senatu RP Raportu z wykonywania wyroków Trybunału przez Polskę za 2022 r.

Zastępca Pełnomocnika MSZ wskazała również, że proces wykonywania wyroków obejmuje z jednej strony działania dotyczące konkretnych orzeczeń ETPC, z drugiej jednak wymaga on też działań systemowych i wspierających, np. w zakresie edukacji zawodów prawniczych na temat Konwencji. Niewątpliwie Parlament może być instytucją, która czuwa również nad tym, aby właściwe organy podejmowały stosowne działania w zakresie wykonywania wyroków i tworzyły warunki dla lepszego przestrzegania Konwencji. W Radzie Europy podkreśla się duże znaczenie systemowego podejścia ze strony parlamentarzystów krajowych i zachęca się ich, aby śledzili orzecznictwo Trybunału, a także aby debaty w

parlamencie dotyczące poszczególnych ustaw uwzględniały element prawnocztowieczy i konwencyjny.

Pełnomocnik MSZ dodała, że zarządzeniem z 13 grudnia 2023 r. Prezesa Rady Ministrów został powołany Międzyresortowy Zespół do spraw przywracania praworządności i porządku konstytucyjnego. Jest to jedna z form, w których nowy rząd będzie działał w zakresie wykonywania znaczącej części wyroków ETPC.

V. Wymiana poglądów z uczestnikami posiedzenia na temat postulowanych działań na rzecz poprawy prawa i praktyki stosowania Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

- wprowadzenie *human rights impact assessment* do oceny skutków regulacji (OSR)

Zastępca Pełnomocnika MSZ przypomniała, że 31 lipca 2023 r. Minister Rozwoju i Technologii („MRiT”) przedstawił inicjatywę reformy formularzy OSR. MSZ 17 sierpnia 2023 zgłosiło propozycję uzupełnienia formularzy OSR o rubrykę dotyczącą konstytucyjnych praw i wolności człowieka i obywatela. MSZ zaproponowało dwa warianty do rozważenia: dodanie w OSR oddzielnego podpunktu pt. Ochrona praw człowieka lub dodanie odniesienia do ochrony praw człowieka w obszarach wymienianych w podpunkcie b - Jakość życia i potencjał obywateli. MSZ podkreśliło, że prace nad zmianą OSR stanowią dobrą okazję do wprowadzenia postulowanego przez MSZ od dawna wymogu oceniania wpływu projektowanych aktów prawnych na ochronę konstytucyjnych praw i wolności człowieka i obywatela.

Dotychczas ocena taka była systematycznie dokonywana głównie przez MSZ. Nie jest to jednak, w opinii MSZ, wystarczające. Istnieje potrzeba zapewnienia, by również poszczególne resorty badały wpływ projektów legislacyjnych na prawa człowieka już na etapie opracowywania założeń i zapisów swych inicjatyw prawodawczych. Na etapie badania projektów aktów prawnych przez MSZ najczęściej nie jest już możliwe skorygowanie zasadniczych problemów. Ponadto z reguły krótki czas przewidziany na uzgodnienia międzyresortowe uniemożliwia pogłębioną analizę przez MSZ możliwych skutków projektowanych uregulowań. Z tego względu pożądane byłoby, by analizę projektów pod względem zgodności z prawami i wolnościami człowieka prowadziły już resorty na wstępnym etapie legislacyjnym.

Należy zauważyć, że rozwiązania w zakresie oceny zgodności projektów aktów prawnych z Konwencją funkcjonują w niektórych innych państwach, są również rekomendowane w dokumentach Rady Europy – np. w Zaleceniu Rec(2004)5 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich w sprawie kontroli zgodności projektów aktów prawnych oraz istniejącego prawa i praktyki administracyjnej ze standardami wyrażonymi w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (z 12 maja 2004 r.). Tego typu rozwiązanie może się przyczynić do ograniczenia liczby skarg do organów międzynarodowych i zmniejszyć wysokość odszkodowań, jakie z tytułu naruszeń praw człowieka państwo polskie jest zobowiązane wypłacać.

MRiT nie zaakceptowało dotychczas propozycji MSZ, argumentując, że tego typu rubryki nie przewidują dokumenty ONZ, z których wynika wzór OSR. W ocenie MSZ organy ONZ nie będą jednak zgłaszać zastrzeżeń, jeśli formularz OSR zostanie uzupełniony o kwestię praw człowieka. W najbliższym czasie MSZ rozważy możliwość ponowienia swych postulatów.

Drugim komponentem mogłoby być opracowanie pomocniczego kwestionariusza dla legislatorów zawierającego wykaz pytań/kwestii, które powinny być zbadane przy ocenie

wpływu projektów legislacyjnych na prawa człowieka. Pewnym punktem wyjścia do tego mógłby być Narzędziownik opracowany niedawno przez grupę CDDH-SCR służący do badania wpływu podejmowanych środków nadzwyczajnych na prawa człowieka. Wydaje się jednak, że warto byłoby opracować kwestionariusz o bardziej ogólnym zakresie zastosowania, a ponadto bardziej dostosowany do realiów polskich.

Przedstawiciel Biura Rzecznika Praw Obywatelskich („RPO”) wyraził poparcie dla tej idei. Poinformował, że obecnie w Biurze RPO w ramach projektu realizowanego z Agencją Praw Podstawowych przygotowany jest kwestionariusz dotyczący Karty Praw Podstawowych UE i wykorzystywania funduszy unijnych. To doświadczenie można wykorzystać do opracowywania kwestionariusza w celu oceny zgodności z Konwencją. Biuro RPO jest otwarte na współpracę w tym zakresie.

- utworzenie stałego komitetu ekspertów w ramach Zespołu w celu dyskusowania kwestii konwencyjnych

Zastępca Pełnomocnika MSZ poinformowała, że rozważana jest możliwość powołania stałego gremium, które pełniłoby funkcję doradczą dla Pełnomocnika MSZ na wzór Doradczego Komitetu Prawnego przy MSZ, ale zajmującego się stricte problematyką Konwencji i Trybunału. Miałyby to być zespół zrzeszający naukowców, ośrodki naukowe, ale także ekspertów współpracujących z Zespołem z organizacji pozarządowych czy zawodów prawniczych. Nie podjęto jeszcze decyzji ostatecznej decyzji w tej sprawie, w tym czy komitet taki istniałby przy Ministrze SZ, czy też przy Zespole (taką możliwość przewiduje zarządzenie w sprawie Zespołu). Pełnomocnik zwrócił się o opinię uczestników.

VI. Wymiana poglądów z uczestnikami posiedzenia na temat aktualnych zagadnień ochrony praw człowieka w ramach Rady Europy

W tym punkcie Pełnomocnik przedstawiła wyniki pracy Grupy redakcyjnej ds. praw człowieka i środowiska (CDDH-ENV). Grupa zaktualizowała Poradnik w sprawie praw człowieka i środowiska oraz przyjęła niewiążącą rekomendację w zakresie praw człowieka i środowiska. Obecnie Grupa przygotowuje raport, który dotyczy możliwości przyjęcia instrumentu w zakresie uznania prawa człowieka do środowiska. W pewnym sensie jest to związane ze sprawami przed Trybunałem dotyczącymi kwestii środowiskowych, w szczególności sprawą *Duarte Agostinho o Inni p. Portugalii i 32 Innych państwach*.

Z kolei prace Grupy redakcyjnej ds. praw człowieka w sytuacjach kryzysowych (CDDH-SCR) prowadzone są pod przewodnictwem przedstawiciela Polski. Grupa ta pracuje nad rekomendacją, która dotyczyć będzie takich obszarów tematycznych jak: ramy prawne w sytuacjach nadzwyczajnych, użycie środków nadzwyczajnych, zakaz dyskryminacji i ochrona grup szczególnie wrażliwych, rola parlamentów, rola sądownictwa, rola niezależnych mechanizmów nadzoru, rola społeczeństwa obywatelskiego, znaczenie wolności słowa i rola mediów, formalne aspekty derogacji w rozumieniu art. 15 Konwencji.

Następnie Zastępca Pełnomocnika MSZ przedstawiła aktualny stan prac mających na celu przygotowanie przystąpienia UE do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w świetle prac grupy negocjacyjnej ad hoc CDDH ds. przystąpienia UE do EKPC (Grupa 46+1).

VII. Wymiana poglądów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń ETPC w świetle Raportu z wykonywania wyroków ETPC przez Polskę za rok 2022

W odpowiedzi na pytanie, czy i jakie działania zostaną podjęte przez obecny rząd w sprawie wykonania wyroków dotyczących spraw praworządnościowych oraz aborcyjnych, Pełnomocnik MSZ poinformowała, że działania takie będą podejmowane przez nowy rząd niezwłocznie, jednak dyskusja na temat szczegółowych rozwiązań jest na tym etapie przedwczesna z uwagi na krótki czas od powołania nowego rządu i konieczność konsultacji z kierownictwami właściwych ministerstw.

Przedstawiciel Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury („KSSiP”) poinformował, że KSSiP w swoich programach szkoleniowych uwzględnia także orzecznictwo ETPC. Zasugerował jednak, aby MSZ wysyłało takim instytucjom jak KSSiP krótkie opracowania wskazujące na najważniejsze orzeczenia, które szkoła następnie mogłaby wskazywać wykładowcom z sugestią ich ujęcia przy prezentowaniu zagadnień. Program aplikacji sędziowskiej uwzględnia orzecznictwo Trybunału i standardów konwencyjnych (konkretne wyroki są proponowane przez wykładowców). Niemniej KSSiP jest otwarty na sugestie odnośnie do programu aplikacji.

Zastępca Pełnomocnika MSZ wskazała, że w obszarze upowszechniania orzecznictwa ETPC istotną pracę wykonuje już Ministerstwo Sprawiedliwości („MS”). Zaproponowała, by MS rozsyłało swe opracowania do KSSiP, Krajowej Szkoły Administracji Publicznej („KSAP”) lub samorządów zawodów prawniczych, w razie gdyby podmioty te były tym zainteresowane. Podkreśliła, że rola szkoleń dla profesjonalnych prawników jest kluczowa. Większość wyroków jest tłumaczona przez MS, który robi to sprawnie i terminowo. Tłumaczenia są dostępne w pierwszej kolejności na stronie MS.

Zastępca Pełnomocnika MSZ zauważyła także, że postanowienia Konwencji i orzecznictwo ETPC są pomijane w uzasadnieniach orzeczeń sądów krajowych. Utrudnia to pracę Pełnomocnika, zważywszy że Trybunał polega raczej na uzasadnieniach podawanych przez sądy w postępowaniu krajowym niż przez rząd w postępowaniu skargowym. Utrudnia to też wyjaśnianie Trybunałowi motywów przyjętych przez sąd krajowy. W licznych sprawach Trybunał wskazuje jasne kryteria służące ocenie ingerencji (tzw. test, czy ingerencja w prawa jednostki mogła być zastosowana w danym konkretnym przypadku). Może to być przydatne dla sądów krajowych przy ocenie, czy dana ingerencja powinna być zastosowana. Ponadto w sytuacji, w której sąd krajowy zbadał sprawę z powołaniem kryteriów uznanych za istotne przez ETPC, jest szansa, że ETPC nie będzie kwestionował przyjętego rozstrzygnięcia, a w każdym razie będzie potrzebował mocnych argumentów, by zastąpić ocenę sądu krajowego własną oceną. Większa dbałość przez sądy, ale też organy administracji publicznej, o jakość uzasadnień, może więc sprzyjać mniejszej liczbie naruszeń stwierdzanych przez Trybunał. Częstokroć bowiem to nie kierunek rozstrzygnięcia organu krajowego jest problematyczny, ale brak przekonującego uzasadnienia tego kierunku w rozstrzygnięciu krajowym. W tym miejscu MSZ widzi bardzo dużą rolę KSSiP w kształceniu aplikantów oraz doskonaleniu zawodowym sędziów. Dotyczy to też szkoleń dla adwokatów czy radców prawnych.

Przedstawicielka KSAP wyraziła chęć współpracy w zakresie upowszechniania orzecznictwa ETPC. W tej chwili KSAP nie ma w swojej ofercie szkoleń z zakresu Konwencji, jednak obecnie uruchamiany jest nowy system kształcenia (dualny), co daje przestrzeń do działania w tej sprawie.

Przedstawicielka MS wskazała, że MS upowszechnia orzecznictwo Trybunału, a oprócz informacji przesyłanej do właściwych sądów, funkcjonuje też newsletter, do którego można się zapisać.

Przedstawicielka Krajowej Rady Sądownictwa zauważyła, że uzasadnienie orzeczenia w procedurze cywilnej jest sporządzane co do okoliczności spornych i opisuje te fakty, które

muszą być rozstrzygnięte. W obecnym stanie prawnym oczekiwanie, że będzie uwzględniane orzecznictwo ETPC, wykracza poza ramy ustawowe.

Pełnomocnik MSZ wskazała odnośnie do uzasadnień orzeczeń, że nie są to oczekiwania MSZ, lecz oczekiwania ETPC w momencie poddania danej sprawy kontroli konwencyjnej, w sytuacji gdy skarga została złożona do Trybunału i na polskim państwie spoczywa ciężar wykazania, że dokonana ingerencja (np. wydane orzeczenie) była zgodna z Konwencją. Tym dowodem jest nierzadko uzasadnienie orzeczenia w sprawie zapadłej w stosunku do skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące planów ratyfikacji Protokołu 16 do Konwencji Zastępca Pełnomocnika MSZ poinformowała, że nie toczą się obecnie prace w tym zakresie. Natomiast w ramach CDDH została powołana grupa robocza, która od 2024 r. będzie analizować wpływ wejścia w życie protokołu 15 i 16 do Konwencji na skuteczność funkcjonowania systemu EKPC. W ramach tej grupy przygotowano kwestionariusze skierowane zarówno do państw, które już są stronami protokołu 16 do Konwencji, jak i tych, które nie są. MSZ przeprowadzi konsultacje w tej sprawie z właściwymi podmiotami.

VIII. Pozostałe ogłoszenia i informacje

- reforma systemu wyboru kandydatów na sędziego ETPC w świetle raportu Grupy redakcyjnej ds. zagadnień związanych z sędziami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (DH-SYSC-JC)

Zastępca Pełnomocnika MSZ poinformowała o przyjęciu w ramach CDDH raportu dotyczącego sędziów ETPC. Na tle tego raportu rysują się dwa bloki zagadnień:

1. kwestia systemu wyłaniania kandydatów na sędziego ETPC z ramienia Polski - kadencja obecnego polskiego sędziego w ETPC, prof. dr hab. Krzysztofa Wojtyczka, upłynęła formalnie w dniu 31 października 2021 r., jednak zgodnie z postanowieniami Konwencji uległa przedłużeniu do czasu objęcia stanowiska przez nowego sędziego. MSZ przeprowadziło trzy rundy wyłaniania kandydatów na stanowisko sędziego, jednak za każdym razem lista kandydatów została odrzucona przez Zgromadzenie Parlamentarne RE, które (zgodnie z Konwencją) jest właściwe do dokonania wyboru sędziów z listy przedkładanej przez rządy. Ostatnio lista polskich kandydatów została odrzucona przez ZPRE w styczniu 2023 r. na tej podstawie, że „nie wszyscy kandydaci spełniają wymogi z art. 21 Konwencji”. Władze polskie zostały wezwane do przedstawienia nowej listy. DPT podjął działania w celu wszczęcia nowej rundy wyłaniania kandydatów, jednak nowa procedura wyłaniania kandydatów nie została dotychczas zainicjowana. W sprawie aktualnej procedury MSZ otrzymał szereg postulatów ze strony zawodów prawniczych i niektórych organizacji pozarządowych. Planowana jest dalsza konsultacja kierunków ewentualnych zmian.
2. kwestia wprowadzenia zmian legislacyjnych w Polsce mających na celu uregulowanie statusu sędziów ETPC, a w szczególności byłych sędziów ETPC - w toku prac CDDH MSZ wspólnie z resortami i sądami zidentyfikowało szereg luk w obecnych uregulowaniach, np. co do kwestii prawa powrotu byłego sędziego ETPC na poprzednie stanowisko czy zaliczania okresu służby na stanowisku sędziego ETPC do okresów składkowych, wyliczania wynagrodzenia itp.

Przedstawicielka Prokuratury Krajowej zapytała, czy w świetle problemów z listą polskich sędziów *ad hoc* przekazaną do ETPC, które pojawiły się w postępowaniu w sprawie *Wałęsa p. Polsce*, będą podejmowane działania mające na celu uzupełnienie tej listy. Pełnomocnik MSZ poinformowała, że kwestia ta zostanie niebawem przeanalizowana.

Agnieszka Kozińska-Makowska

Pełnomocnik MSZ
/podpisano elektronicznie/